

Participatief actieonderzoek in de Masteropleiding
direct bijdragen en uitvoering geven aan verandering in de beroepspraktijk

Master Social Work

Masterclass
Co-creëren en Innoveren

Integrale opdracht MC2: **Participatief actieonderzoek in de eigen beroepsomgeving**

Als beroepsproduct voor deze masterclass werk je samen met interne en/of externe stakeholders aan de uitwerking van een veranderidee voor een sociaal agogisch vraagstuk binnen de eigen beroepspraktijk. Je doet dit bij voorkeur in opdracht in je eigen organisatie of via een externe opdrachtgever.

Je werkt niet alleen aan een theoretisch ontwerp van de voorgestelde verandering, maar initieert daadwerkelijke eerste uitvoerings-stappen in je beroepspraktijk, waarbij je de methodische aanpak van participatief actieonderzoek volgt (Michelbrink, 2016).

De integrale opdracht voor deze masterclass bestaat uit twee deelopdrachten:

1. Schriftelijke rapportage/voortgangsverslag van het veranderidee met verantwoording van fasering en activiteiten binnen het gezamenlijk actieonderzoek (beroepsproduct)

Op basis van eigen waarneming of op initiatief uit je beroeps-omgeving ga je werken aan een veranderidee op handelingsniveau van je organisatie of samenwerkingspartners. Je 'slentert' met regelmaat door de organisatie of in je netwerk om te ervaren en te praten over wat mensen bezighoudt betreffende het veranderidee.

Je analyseert met betrokken stakeholders de huidige praktijk en werkwijze, lacunes in de huidige praktijk en je maakt een krachtenveldanalyse en concretiseert het verandervraagstuk. Je formuleert bovenstaande inzichten en analyses niet 'los' van de organisatie, maar hanteert de methodische kaders van participatief actieonderzoek. In het licht van actieonderzoek weet je dat de beschrijvingen en analyses intersubjectief zijn en je stemt je bevindingen af met stakeholders. Met behulp van passende 'diagnose-modellen' doordenk je op basis van de gezamenlijke analyse en geformuleerde probleemstelling hoe de huidige situatie te verklaren is en wat nodig zou kunnen zijn om deze te verbeteren. Hierbij maak je gebruik van "good practices" en onderzoek uit binnen- en buitenland.

Om de voorgestelde verandering te realiseren, werk je binnen het actieonderzoek aan een onderbouwde uitwerking van concrete en acceptabele (tussen)doelen met bijbehorende interventies en verbeteracties.

Van tenminste één concrete interventie of verbeter-activiteit in het actieonderzoek stel je een begroting en financiële onderbouwing op. Indien mogelijk verwerf je hierbij externe financieringsmogelijkheden.

In het proces van participatief actieonderzoek geef je (bege-)leiding aan professionals en/of vrijwilligers en stel je in samenspraak een plan op voor toekomstige interventies die leiden tot duurzame implementatie van de voorgestelde verandering.

2. Mondelinge presentatie veranderopdracht

In de tweede helft van Masterclass 2 presenteert je in de eigen beroepsomgeving de voortgang van het actieonderzoek en veranderidee aan relevante stakeholders en/of opdrachtgever. Minimaal twee mede-studenten zullen als peers bij deze presentatie aanwezig zijn om je feedback te geven. Indien mogelijk zal een docent vanuit de opleiding bij deze presentatie aanwezig zijn.

Leerlijn Social Work Theory

Inleiding

In de leerlijn Social Work Theory is in deze masterclass aandacht voor innovatief ontwerpen en participatief actieonderzoek als model voor veranderkundig handelen op micro- meso- en macroniveau. Je volgt relevante nationale en internationale ontwikkelingen, trends en ideeën in de maatschappij (bijv. individualisering, globalisering), beleid en praktijk en vertaalt deze in de ontwikkeling van innovatieve producten en diensten.

Om vanuit deze bredere context te kunnen kijken, ben je in staat om creatief en vernieuwend te zijn en buiten de vertrouwde kaders te denken. Dit doet je niet alleen. Via de methodische aanpak van participatief actieonderzoek werk je aan het creëren van draagvlak en faciliteren van samenwerking binnen en buiten jouw organisatie of beroepsomgeving. Om betrokkenen tot veranderend handelen aan te zetten maak je gebruik van co-creatie en ontwerpgerichte activeringsmethoden. Het faciliteren en ondersteunen van veranderprocessen en het organiseren van draagvlak binnen en buiten de organisatie zijn centrale bouwstenen van deze leerlijn. Je leert professioneel te handelen vanuit de kaders en dynamiek van je organisatie en het werkveld.

Programma

Gedurende de lesdagen binnen deze Masterclass wordt ingegaan op de volgende aspecten van veranderkundige processen:

Sociale interventie en innovatie

Interventies in de agogische praktijk. Hier gaat het om de sociale interventie. Ofwel het veranderkundig handelingsrepertoire van de professional en interventiestrategieën.

Veranderkundig handelen

Over succesvol veranderkundig handelen zijn de laatste jaren veel theorieën ontwikkeld. Deze masterclass geeft u voeding in de visie hoe u innovatie kunt organiseren en tegelijkertijd uit kunt gaan van een subject-subject relatie.

Macht in organisaties

In veranderkundige trajecten spelen macht en strategisch denken een rol. U vraagt zich af welke personen u in een vroeg stadium zult betrekken bij uw ideeën. U creëert draagvlak bij de stakeholders en krijgt fiat van het managementteam. In deze masterclass onderzoekt u welke strategie voor uw veranderkundige opdracht zou kunnen werken.

Samenwerken

Bij een innovatie is het van belang in een projectteam over de grenzen van je functie te kijken en soms over deze grenzen te gaan. Dat dit wrijving kan opleveren is evident.

Diversiteit op de werkvloer

De implementatie van een innovatie staat of valt met de mensen die betrokken zijn bij de verandering. Een cultureel divers team leidt tot een verbeterd probleemoplossend vermogen binnen de organisatie, mits deze diversiteit goed benut wordt.

Workshop

Participatief actieonderzoek in de Masteropleiding

direct bijdragen en uitvoering geven aan verandering in de beroepspraktijk

Leerlijn Praktijkgericht Onderzoek

Inleiding

In deze masterclass staat participatief actieonderzoek centraal: in deze vorm van onderzoek plaatst de onderzoeker zichzelf naast de direct betrokkenen en vervullen de betrokkenen de rol van medeontwikkelaars/-onderzoekers, zodat gezamenlijk (in co-creatie) de benodigde (veranderings-) processen vorm gegeven kunnen worden.

Als onderdeel van het participatief actieonderzoek in de integrale opdracht werk je binnen de leerlijn Praktijkgericht Onderzoek aan een onderzoeksontwerp ten behoeve van een concrete interventie binnen je PAO.

Onderzoeksontwerp

Aan het begin van je actieonderzoek (tbv de integrale opdracht) kies je 1 specifiek onderdeel waarover je nader kennis wilt verkrijgen in zowel de literatuur als de praktijk. Voor dit specifieke onderdeel formuleer je een passende doel- en vraagstelling en evt. deelvragen. Deze werk je vervolgens uit in een onderzoeksontwerp, waarin theoretische en empirische inbedding, methodologische verantwoording en systematische aanpak centraal staan. Om een passende theoretische en empirische inbedding te kunnen maken, zijn nadere literatuurstudie en veldoriëntatie nodig. Voor een adequate methodologische verantwoording dien je onder meer een kritische reflectie te geven hoe relevante kwaliteitscriteria (o.a. validiteit, betrouwbaarheid en bruikbaarheid) in jouw onderzoeksontwerp kunnen worden gewaarborgd.

Programma

In de PO-leerlijn worden de volgende programma-onderdelen aangeboden:

- *Participatief Actieonderzoek*
In een eerste introductie wordt op basis van het boek van Migchelbrink (2016) ingegaan op de essenties van PAO, hoe deze vorm van praktijkgericht onderzoek zich verhoudt tot andere onderzoeksbenaderingen en –paradigma's en welke fases in een PAO traject kunnen worden onderscheiden. In diverse werkplaatsen krijg je vervolgens nadere handvatten aangeboden waarmee je de benodigde vertaalslag kunt maken naar je eigen participatief actieonderzoek (integrale opdracht).
- *Onderzoeksontwerp*
In (werk)colleges wordt aandacht besteed aan het formuleren van een onderzoeksontwerp. Een belangrijk onderscheid dat gemaakt wordt in de onderzoekspraktijk, is dat tussen kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Wat houden deze twee benaderingen in? Wanneer kies je nu als onderzoeker de een of de andere benadering en welke methoden passen hierbij? Je leert wat de belangrijkste verschillen zijn en wat de sterke en zwakke punten van beide soorten onderzoek zijn. Je leert hoe je binnen een (eigen) onderzoek tot een onderbouwde keuze komt tussen een kwantitatieve of kwalitatieve benadering of een combinatie hiervan. Tevens wordt aandacht besteed aan kwaliteitscriteria. Zijn de onderzoeksvragen goed doordacht? Zijn de variabelen wel goed gedefinieerd en geoperationaliseerd? Wordt er op een juiste wijze een steekproef getrokken? Je leert oog te hebben voor bedreigingen van betrouwbaarheid, validiteit en bruikbaarheid van je onderzoek, ten einde tot kwalitatief goede en in de praktijk toepasbare resultaten te komen.
In het bijzonder zoomen we in op diverse vormen van evaluatieonderzoek. In hoeverre is vanuit bestaande theorieën en inzichten aannemelijk te maken dat het ontwerp effectief zal zijn? Is het ontwikkelproces zelf op een systematische manier doorlopen? Om deze vragen te beantwoorden, gaan we in op verschillende vormen van plan-, proces-, en productevaluatie (Swanborn, 2007). We gaan hierbij in het bijzonder in op kwalitatieve evaluatie.

Workshop

Participatief actieonderzoek in de Masteropleiding

direct bijdragen en uitvoering geven aan verandering in de beroepspraktijk

Leerlijn Professionele Ontwikkeling & Begeleiding (POB)

Inleiding

In deze masterclass maak je een verbinding naar jouw rol en positie als ontwikkelingsgerichte begeleider (coach), senior, ontwerper/ ontwikkelaar. Je werkt toe naar een master die expertise en beroepsinnovatie passend inzet tijdens de eigen begeleidingspraktijk. Daarvoor voer je vanaf het begin van deze masterclass een individueel coachtraject uit met een coachee uit de eigen organisatie of beroepsgroep.

Naast het individueel coachtraject voer je een collectief begeleidingstraject uit ten behoeve van de collectieve verander- en ontwikkelingsprocessen tijdens het actieonderzoek.

Programma

De POB-leerlijn kent verschillende didactische werkvormen; de leergemeenschap, de coachgroep (peergroup), de werkplaats, begeleide en onbegeleide intervisie, blended feedback- en coachgesprek met je POB-coach.

Dit vraagt behalve kennis en kunde van veranderprocessen ook -met een onderzoekende houding- het leren begeleiden van individuele en collectieve leerprocessen. Je verbindt concepten van de SWT- en PO-leerlijn met de uitvoering van je eigen begeleidingspraktijk. Daarnaast zijn kennis en vaardigheden op het gebied van gesprekstechnieken, interventie strategieën, communicatiestijlen en hanteren van emoties noodzakelijk voor een coach-/actieonderzoeker. Je gaat in deze masterclass de kunst en kracht van aandacht, dialoog, interventie eigen maken in relatie tot persoonlijke- en beroepswaarden. Frank Verborg formuleert dit als volgt: 'In verbinding staan met je omgeving, in gesprek zijn met anderen en je subjectiviteit inzetten voor waar het echt om gaat'. (Verborg, 2016). In MC 1 heb je hier zelfonderzoek naar gedaan. In deze MC is jouw identiteit je voertuig en basis van waaruit je de ander(en) begeleidt.

Werkplaats

De werkplaats is een interactieve bijeenkomst waar SWT, PO en POB geïntegreerd je begeleiden bij het uitvoeren van de integrale opdracht. Docenten van iedere leerlijn zijn aanwezig. Begeleidingsvragen zullen als leergemeenschap verkend en bewerkt worden. De begeleidingspraktijk van actieonderzoek staat centraal.

Begeleide en onbegeleide intervisie

Intervisie is de leerplaats van de peergroup. Je brengt leervragen in naar aanleiding van eigen ervaringen in je leertraject als begeleider/ coach. De peergroup-leden oefenen in de rol van coach leervragen te begeleiden van medestudenten t.a.v. hun coachpraktijk. De intervisie is een oefenplaats voor het eigen maken van coachvaardigheden op twee niveaus; jij in de rol van coach van een professional en jij in de rol van coach van medestudent.

Coachgesprek met POB-coach. Organisatie en Presentatie begeleidingstraject individueel leerproces, het coachtraject.

In mei of juni presenteer je jouw individueel coachtraject aan je POB-coach. Je plaatst beeldmateriaal met begeleidende reflectie. Op basis hiervan vindt een coachgesprek plaats middels Face-time of Skype.

Workshop

Participatief actieonderzoek in de Masteropleiding

direct bijdragen en uitvoering geven aan verandering in de beroepspraktijk